

6.8. Charakteristika předmětu Člověk a společnost

V rámci předmětu Člověk a společnost jsou systematicky začleňována témata občanské výchovy a preventivní prvky programu KiVa, zaměřené na budování zdravých vztahů, respektu a předcházení šikaně.

Občanská výchova přináší žákům znalosti a dovednosti, které jsou třeba pro plnohodnotný život v demokratické společnosti. Seznamuje žáky se společenským životem ve škole, v obci, ve státě. Žáci poznávají možnosti zapojení do různých společenských institucí a seznamují se s možnostmi, jak mohou lidé ovlivnit veřejné dění.

Žáci získávají orientaci v aktuálním dění v ČR i ve světě a učí se posuzovat dané problémy ve vzájemných vazbách a v globálních měřítkách. Staví vedle sebe vlastenectví a úctu k vlastnímu národu a respekt k jiným národům, národnostem i odlišným lidským společenstvím.

Občanská výchova vede žáky k orientaci v základních ekonomických a právních problémech. Žáci jsou schopni provádět jednoduché právní úkony (koupě, objednávka).

Občanská výchova učí žáky respektovat pravidla společenského soužití a přebírat odpovědnost za vlastní názory, chování a jednání. Žáci se učí uplatňovat vhodné způsoby chování a jednání v různých životních situacích a případné konflikty řešit nenásilným způsobem.

Žáci jsou vedeni k pochopení světa prostřednictvím médií a ke kritickému přístupu k informacím, propagandě a reklamě.

Žáci jsou vedeni k tomu, že lepšímu začlenění do okolního světa pomůže vlastní poznání a sebehodnocení, které směřuje k rozvoji osobnosti, překonávání nedostatků a pěstování zdravé sebedůvěry.

Program KiVa je vyučován v lekcích, které se zaměřují na mezilidské vztahy a témata spojená s prevencí šikany. Žáci se v rámci tohoto celoškolního programu učí šikaně předcházet a samostatně ji řešit.

Předmět: Občanská výchova			
Ročník: 6.			
Časová dotace: 1 hodina týdně			
VÝSTUPY RVP	VÝSTUPY ŠVP	UČIVO	PŘESAHY
Žák			
Posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci. Sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové výdaje, zvaží nezbytnost jednotlivých výdajů, dodržuje zásady hospodárnosti	Vysvětlí vnímání pojmu domov. Objasní funkce rodiny, roli matky a otce. Popíše způsoby náhradní rodinné péče. Zná pojem manželství a rodičovství. Popíše dělbu práce v rodině, vysvětlí výhodu spolupráce. Má přehled o rodinném rozpočtu své domácnosti. Zná práva a povinnosti žáků, začlení se do kolektivního života ve škole, podílí se na vytváření pravidel chování.	Rodinný život, rodina, manželství, rodinný rozpočet Život ve škole	PT Osob. a soc. výchova - Kooperace a kompetice
Zdůvodní nepřijatelnost vandalského chování a aktivně proti němu vystupuje. Posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek. Rozpozná projevy záporných charakterových vlastností u sebe i u	Využívá vhodných prostředků komunikace k vyjadřování myšlenek, postojů a pocitů. Respektuje odlišné názory, zájmy a myšlení lidí. Rozpozná vlastní silné a slabé stránky. Objasní význam vůle při překonávání překážek. Rozpozná projevy kladných a záporných charakterových vlastností. Dokáže rozpoznat a charakterizovat šikanu a její dopad a umí se jí bránit. Ocení přátelství. Jednoznačně	Mezilidské vztahy Sousedé, hosté, cizí lidé Lidská setkání Rovnost a nerovnost	PT Osob. a soc. výchova - Poznávání lidí, mezilidské vztahy PT Výchova dem. občana - Občanská společnost a stát

druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání.	odsuzuje vandalství. Chápe rozdíly mezi lidmi, rozliší pojmy závislost a nadřazenost, uvede příklady podřízenosti a nadřízenosti, chápe pojetí rovnosti v demokratické společnosti.		
Objasní účel důležitých symbolů našeho státu. Rozlišuje projevy vlastenectví a nacionalismu.	Vypráví pověsti o počátcích našeho národa. Uvede příklady slavných osobností českých dějin, zná některé naše slavné vědce, umělce, vynálezce, politiky, sportovce, výrobky, stavby, umělecká díla, přírodní útvary. Pochopí jejich význam pro naše i světové kulturní dědictví. Důležitá místa ukáže na mapě. Chápe jazyk a území jako základní znaky národa, uvede příklady dalších národů. Umí poznat a pojmenovat nejznámější pražské památky, chápe význam Prahy - našeho hlavního města, orientuje se na plánu Prahy.	Naše vlast, důležitá místa a osobnosti	PT Environmentální výchova - Vztah člověka k prostředí Čj lit. - pověsti
Posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci.	Orientuje se na plánu obce, ví, kde se v obci nachází úřady, pošta, obchody, nádraží. Uvede příklady občanských sdružení, spolků, sportovních klubů v obci, zná místní památky, významné rodáky. Orientuje se na mapě Brna a okolí, zná dopravní spojení do Brna, pozná některá důležitá místa v Brně a v Jihomoravském kraji.	Obec, region Zajímavá místa, významní rodáci, místní tradice, ochrana památek	PT Výchova dem. občana - Občanská společnost a škola PT Výchova dem. občana Participace občanů v politickém životě
	Průběžně:		
	Žák zná základní svátky v roce, seznámí se s jejich historickými souvislostmi, popíše některé lidové zvyky s nimi související. Orientuje se v denním, týdenním, měsíčním a ročním životním cyklu.	Cyklus roku, týdne, dne	Čj lit. - pověsti
Uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případné neshody a konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem.	Spoluvytváří příznivé klima třídy za pomoci všech vyučujících a spolužáků po celou dobu školní docházky	Vytváření trvalého příznivého klimatu ve škole	Všeobecná součinnost
Předmět: Občanská výchova			
Ročník: 7.			
Časová dotace: 1 hodina týdně			
VÝSTUPY RVP	VÝSTUPY ŠVP	UČIVO	PŘESAHY
Žák:			

Objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání	Vyjmenuje a popíše naše státní symboly.	Rodina, národ, vlast	Z
Rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu	Popíše svůj vztah k vlasti, k sousedním národům i k národnostním menšinám.	Rodina, národ, vlast	PT Vých. dem. občana - soužití s minoritami
	Porovná postavení rodiny v minulosti a dnes, na základě poznatků z dějepisu chápe pojmy národ a stát.	Rodina, národ, vlast	Dě
Objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života.	Pojmenuje jednotlivá období lidského života, zná příjemné stránky i problémy těchto období, dokáže se vyrovnat s nelehkým obdobím puberty. Dokáže ohodnotit vlastní osobnost.	Období života, dospívání Vnitřní svět člověka	Výchova ke zdraví
Popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru.	Uvede příklady pozitivních životních hodnot. Odliší sociální úlohu kamarádství a přátelství od negativního vlivu part.	Hledání smyslu života Osobní rozvoj – cíle a plány	Osobnostní a sociální výchova
Zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu	Objasní pojem lidská solidarita, dokáže v případě potřeby přiměřeně pomoci lidem v nouzi.	Lidská solidarita	
Objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám, rozpoznává rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti.	Rozpozná netolerantní projevy v chování lidí, odmítá rasismus a jakoukoli diskriminaci. Rozpozná protiprávní jednání. Uvede příklady trestní postizitelnosti. Přiměřeně uplatňuje svá práva a oprávněné zájmy druhých lidí.	Právo, protiprávní jednání, netolerance a nesnášenlivost	Dějepis
Přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, rozumí povinnostem občana při zajišťování obrany státu. Dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování. Rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady.	Pojmenuje základní lidská práva, vymezí práva a povinnosti dítěte doma, ve škole, ve společnosti. Rozpozná protiprávní jednání, chápe pojem trestní odpovědnosti, uvede příklady právních aktů vztahujících se k 15. a 18. roku života. Vyjmenuje účastníky soudního řízení. Dodržuje právní řád a respektuje normy, které se ho týkají. Orientuje se v právech spotřebitele při nákupu zboží. Chápe povinnosti občanů při zajištění ochrany státu.	Stát a právo	PT Výchova demokratického občana - Práva a povinnosti

Zhodnotí nabídku kulturních institucí a vybírá akce, které ho zajímají. Kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí	Uvede příklad hlavních kulturních institucí v našem regionu, umí se orientovat v nabídce divadel, kin, výstav. Objasní význam kulturních institucí pro plnohodnotný život člověka. Orientuje se v masmédiích, rozezná seriózní a bulvární masmédia a reklamu.	Kultura, její podoby a projevy, kulturní hodnoty a tradice Kulturní instituce, masová kultura, masmédia	
	Chápe význam umění, historických památek, rozezná základní rysy stavebních slohů.	Kultura, její podoby a projevy, kulturní hodnoty a tradice	D
Uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah i ČR.	Uvede příklady mezinárodní spolupráce v oblasti kultury.	Kultura, její podoby a projevy, kulturní hodnoty a tradice	

Předmět: Občanská výchova
Ročník: 8.
Časová dotace: 1 hodina týdně

VÝSTUPY RVP	VÝSTUPY ŠVP	UČIVO	PŘESAHY
ŽÁK:			
Sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti.	Má přehled o příjmech a výdajích v rodinném rozpočtu. Rozpoznává zbytné a nezbytné výdaje	Finanční gramotnost - Rozpočet a hospodaření rodiny	
Na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení.	Modelově vyzkouší různé druhy placení, dovede zvolit vhodnou formu placení pro jednotlivé situace	Peníze, platební karty, způsoby placení, banky, účty	
Vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí. Rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede příklady jejich součinnosti.	Porovná typy ekonomik známé z historie. Rozliší ekonomická odvětví výrobní a nevýrobní a rozpočtové resorty. Vysvětlí funkci peněz a uvede příklady různých forem placení.	Svět práce - hospodářství, výroba, obchod, služby	D 6. - 9. roč
Na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu	Objasní principy tržního hospodářství a podstatu fungování trhu (nabídka, poptávka, zisk, cenová politika).	Občan v ekonomických vztazích – fungování trhu	

peněz			
Na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení	V praxi nebo modelově vyzkouší různé druhy placení, dovede zvolit vhodnou formu placení pro jednotlivé situace	Finanční gramotnost Banky a finanční produkty	
Rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů.	Vysvětlí funkci a význam právního řádu v každodenním životě lidí. Vysvětlí základní úkoly orgánů, které zajišťují právní ochranu občanů. Chápe právní stránku manželství a rodinného života.	Stát a právo - Význam a funkce právního řádu, zákony	D 6. - 9.roč
Provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky. Uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava, koupě, oprava, pronájem.	Respektuje povinnosti vyplývající z některých smluvních vztahů (koupě, pronájem atd.). Uvede příklady trestní postižitelnosti v případech protiprávního jednání. Uvede příklady vzájemné komunikace mezi občany a úřady obce a státu.	Občan v právních vztazích v každodenním životě	
Rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady. Diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání	Uvádí příklady protiprávního jednání, posuzuje jeho dopady na jednotlivce i společnost, rozumí termínu korupce, dovede uvést příklady, přemýšlí nad příčinami.	Občan v právních vztazích v každodenním životě	
Popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování. Uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích.	Vysvětlí význam mezinárodní spolupráce. Popíše vývoj a průběh integračních procesů v Evropě. Vysvětlí činnost mezinárodních organizací OSN, UNESCO, NATO apod. Ukáže na konkrétních příkladech vliv vstupu ČR do EU. Uvede příklady zahraničních misí armády ČR a smysl těchto misí.	Mezinárodní vztahy, mezinárodní organizace, Evropská unie a ČR	D 9.roč., Z
Předmět: Občanská výchova			
Ročník: 9.			
Časová dotace: 1 hodina týdně			
VÝSTUPY RVP	VÝSTUPY ŠVP	UČIVO	PŘESAHY
ŽÁK:			
Posoudí a na příkladech doloží	Chápe důvody lidského sdružování, uvede	Smysl společenství	D

přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů. Zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti	jeho různé formy. Rozliší základní znaky hlavních světových náboženství.		
Rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané.	Vyjmenuje základní formy podnikání. Vysvětlí jednotlivé druhy daní, objasní fungování státního rozpočtu. Objasní funkci sociálního a zdravotního pojištění a různých sociálních dávek	Občan v ekonomických vztazích – podnikání, daně, státní rozpočet	
Sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti, dodržuje zásady hospodárnosti a vyhýbá se rizikům při hospodaření s penězi	Má přehled o příjmech a výdajích v rodinném rozpočtu, porovná finanční situaci různých typů rodin Rozpoznává zbytné a nezbytné výdaje	Finanční gramotnost Rozpočet a hospodaření rodiny	
Vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější příklady pojištění a navrhne, kdy je využít. Uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu	Má přehled o funkci bank a pojišťoven, orientuje se v nabídce základních finančních produktů, zvládá jednoduché matematické operace (úroky) Přemýšlí o způsobech nakládání s penězi a s majetkem, uvádí příklady	Finanční gramotnost Banky a finanční produkty	Matematika
Objasní význam právní úpravy důležitých vztahů - vlastnictví, pracovní poměr.	Orientuje se v základních vztazích vyplývajících z pracovního poměru.	Pracovní právo - zákoník práce, pracovní smlouva.	Volba povolání
Vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů.	Vysvětlí základní články Ústavy ČR, popíše rozdělení státní moci, orientuje se v jednotlivých druzích voleb. Zná možnosti, jak může občan ovlivnit politiku své obce, města, státu.	Ústava	D 9. roč., PT Výchova dem. občana
Uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory. Uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva. Objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a	Dokáže vyjmenovat současné globální problémy světa. V diskusi se nad nimi dokáže zamyslet a vyjádřit svoje názory. Koriguje své chování a jednání tak, aby nepřispíval k narůstání těchto problémů. Chápe úlohu armády ČR a její začlenění do mezinárodních bezpečnostních sil, začlenění do NATO a EU.	Globální problémy světa	D, Z, PŘ, PT Výchova k myšlení v glob. souvislostech, PT Environmentální výchova - život člověka na planetě Zemi

<p>způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni - v obci, regionu. Uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání, objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru.</p>			
---	--	--	--